

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Н.Б. Шост

МАТЕМАТИКА

Конспекти уроків

4 клас

До підручника Богдановича М.В., Лишенка Г.П.

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

Серію засновано 2007 року

Шост Н.Б.

Ш78 Математика : конспекти уроків : 4 кл. : до підр. М.В. Богдановича, Г.П. Лишенка / Н.Б. Шост. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2017. — 288 с. — (серія «Бібліотека вчителя»).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-5227-6

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків, зміст яких відповідає оновленій навчальній програмі МОН України з математики для 4 класу та підручнику «Математика. 4 клас» (авт. Богданович М.В., Лишенко Г.П.).

Пропонуються різнорівневі картки для опитування, цікаві завдання для усних обчислень, зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, завдання для самостійної роботи, розв'язки і відповіді до вправ і задач, тексти контрольних робіт.

Для вчителів початкових класів та студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 51:371.32

ББК 22.1я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання

ШОСТ Наталя Богданівна

МАТЕМАТИКА

Конспекти уроків

4 клас

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Наталя Гавришко*
Обкладинка *Аліни Воронкової*
Комп'ютерна верстка *Галини Телев'як*
Технічний редактор *Неля Домарецька*

Підписано до друку 16.08.2017. Формат 60x84/8. Папір друкарський.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 33,48. Умовн. фарбо-відб. 33,48.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48

office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-5227-6

9 | 789661 | 052276

ОРИЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Повторення вивченого. Нумерація трицифрових чисел. Табличне множення і ділення (№№ 1–10).	7	
2.	Письмове додавання і віднімання трицифрових чисел. Знаходження значень буквених виразів. Розв'язування рівнянь. Розміщення відрізків на площині і в просторі. Ускладнена розширена задача на знаходження третього доданка (№№ 11–21).	9	
3.	Додавання і віднімання трицифрових чисел. Складання виразів і знаходження їх значення. Складання і розв'язування задач за короткими записами (№№ 22–31).	12	
4.	Зв'язок дій множення і ділення. Множення і ділення з числами 1 і 0 (№№ 32–41).	14	
5.	Письмове множення на одноцифрове число. Дії над величинами. Круглі числа (№№ 42–51).	16	
6.	Ділення з остачею. Письмове ділення на одноцифрове число. Задачі на застосування письмового ділення на одноцифрове число (№№ 52–61).	19	
7.	Вправи на знаходження частини числа. Письмове ділення на одноцифрове число. Задачі, які включають знаходження частини числа (№№ 62–70).	22	
8.	Знаходження числа за його частиною. Письмове ділення на одноцифрове число. Задачі на знаходження числа за його частиною (№№ 71–81).	25	
9.	Множення і ділення на 10 і на 100. Задачі, які включають знаходження частини числа або числа за його частиною (№№ 82–91).	28	
10.	Множення числа на добуток. Усний і письмовий способи множення на розрядні числа (№№ 92–101).	30	
11.	Письмове множення на двоцифрове число. Задачі на застосування дії множення на двоцифрове число (№№ 102–111).	32	
12.	Письмове множення на двоцифрове число (закріплення). Ділення з остачею (№№ 112–119).	34	
13.	Ділення числа на добуток чисел. Письмове ділення круглих чисел на круглі (№№ 120–129).	37	
14.	Письмове ділення на двоцифрове число (№№ 130–138).	39	
15.	Письмове ділення на двоцифрове число. Розв'язування задач складанням виразу (№№ 139–145).	41	
16.	Письмове ділення на одноцифрове число з остачею (№№ 146–154).	43	
17.	Контроль навчальних досягнень учнів. Комбінована контрольна робота.	45	
18.	Аналіз контрольної роботи. Нумерація багатоцифрових чисел. Утворення і читання чотирицифрових чисел у межах двох тисяч (№№ 155–166).	46	
19.	Читання і записування чотирицифрових чисел у межах двох тисяч. Лічба тисячами до 10 тисяч (№№ 167–175).	48	
20.	Читання чотирицифрових чисел. Розкладання чисел на розрядні доданки. Утворення чотирицифрових чисел із розрядних чисел. Кути, види кутів, побудова кутів за допомогою лінійки (№№ 176–184).	50	
21.	Читання і записування чотирицифрових чисел. Знаходження частини числа і числа за його частиною. Задачі, які включають знаходження частини числа (№№ 185–193).	52	
22.	Читання і записування чотирицифрових чисел. Утворення числа 10000. Визначення кількості десятків, сотень і тисяч у числі. Задачі на зведення до одиниці з буквеним компонентом (№№ 194–205).	54	
23.	Читання і записування п'ятицифрових чисел у межах 20 тисяч. Письмове додавання трицифрових чисел. Задачі на знаходження третього доданка (№№ 206–216).	56	
24.	Читання і записування п'ятицифрових чисел. Утворення числа 20000. Лічба десятками тисяч до 10 десятків тисяч. Письмове віднімання трицифрових чисел (№№ 217–225).	59	
25.	Читання і записування п'ятицифрових чисел. Дії над круглими числами. Розв'язування задач з геометричним змістом (№№ 226–235).	61	
26.	Порівняння чисел. Читання і записування п'ятицифрових чисел. Письмове ділення з перевіркою множенням. Ускладнені задачі на знаходження третього доданка (№№ 236–245).	64	
27.	Самостійна робота.	67	
28.	Аналіз самостійної роботи. Нумерація шестицифрових чисел: читання і записування шестицифрових чисел у межах 200000. Повторення письмового ділення на одноцифрове число. Задачі, які включають знаходження частини числа (№№ 246–256).	69	
29.	Читання і записування шестицифрових чисел в межах 200 тисяч. Лічба сотнями тисяч до 10 сотень тисяч. Мільйон. Задачі, обернені до задач на знаходження суми двох добуток (№№ 257–266).	71	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
30.	Нумерація шестицифрових чисел. Читання і записування, визначення числа тисяч у числі. Задачі, обернені до задач на знаходження суми двох добутків (№№ 267–274).	74	
31.	Нумерація шестицифрових чисел. Поняття класу. Таблиця розрядів і класів. Множення і ділення на одноцифрові і двоцифрові числа (№№ 275–282).	77	
32.	Читання і записування шестицифрових чисел. Множення і ділення на 10, 100 і 1000 (№№ 283–293).	80	
33.	Визначення числа десятків, сотень, тисяч, десятків тисяч і сотень тисяч у багатоцифрових числах. Розв'язування задач (№№ 294–304).	83	
34.	Десяткова система числення. Збільшення (зменшення) числа у 10, 100, 1000 разів. Римські цифри (№№ 305–314).	85	
35.	Одиниці вимірювання довжини. Розв'язування задач (№№ 315–326).	87	
36.	Одиниці вимірювання маси. Задачі, які розв'язуються способом відношення (№№ 327–337).	90	
37.	Заміна одних одиниць вимірювання довжини та маси іншими. Розв'язування задач (№№ 338–349).	93	
38.	Одиниці вимірювання часу. Розв'язування задач (№№ 350–361).	96	
39.	Міри часу. Розв'язування задач з буквеними записами (№№ 362–373).	98	
40.	Контроль навчальних досягнень учнів з теми «Багатоцифрові числа. Одиниці вимірювання величин».	99	
41.	Аналіз контрольної роботи. Додавання натуральних чисел. Закони додавання. Задачі, які розв'язуються додаванням (№№ 374–381).	101	
42.	Дія віднімання. Правило віднімання суми від числа. Задачі, які розв'язуються відніманням (№№ 382–389).	103	
43.	Письмове додавання і віднімання багатоцифрових чисел (№№ 390–396).	105	
44.	Перевірка віднімання додаванням. Складені задачі, розв'язання яких опирається на правило знаходження невідомого доданка (№№ 397–404).	107	
45.	Знаходження різниці, коли зменшуване містить кілька нулів. Розв'язування задач (№№ 405–411).	110	
46.	Додавання кількох доданків. Задачі на знаходження довжини сторони трикутника (№№ 412–420).	113	
47.	Знаходження значень виразів на сумісній дії першого ступеня та виразів з дужками. Задачі з буквеними даними (№№ 421–430).	115	
48.	Додавання і віднімання іменованих чисел, виражених в одиницях довжини та маси. Розв'язування задач (№№ 431–438).	117	
49.	Круглі числа. Периметр прямокутної ділянки. Знаходження суми і різниці багатоцифрових чисел (№№ 439–447).	120	
50.	Додавання і віднімання складених іменованих чисел, виражених у мірах часу. Розв'язування задач з іменованими числами (№№ 448–454).	122	
51.	Розв'язування задач на визначення тривалості події, її закінчення та початку (№№ 455–462).	125	
52.	Розв'язування задач на визначення часу (№№ 463–472).	127	
53.	Застосування способу округлення при додаванні і відніманні. Розв'язування задач (№№ 473–481).	128	
54.	Повторення і закріплення вивченого матеріалу. Стовпчаста та лінійна діаграми (№№ 482–489).	130	
55.	Контроль навчальних досягнень учнів. «Додавання і віднімання багатоцифрових чисел. Дії з іменованими числами».	132	
56.	Аналіз тематичного опитування. Поняття про швидкість. Задачі на знаходження швидкості руху (№№ 490–499).	134	
57.	Задачі на знаходження відстані за даними швидкістю і часом. Знаходження значень виразів на додавання і віднімання (№№ 500–509).	137	
58.	Задачі на знаходження часу за швидкістю і відстанню. Дії над іменованими числами (№№ 510–519).	139	
59.	Прості і складені задачі на визначення швидкості, часу і відстані. Дії над іменованими числами. Ознайомлення з назвами геометричних тіл. Повторення вивченого (№№ 520–530).	142	
60.	Самостійна робота. Дія множення. Переставний, сполучний і розподільний закони множення (№№ 531–540).	145	
61.	Письмове множення багатоцифрових чисел на одноцифрові. Розв'язування задач (№№ 541–549).	148	
62.	Множення у випадку кількох нулів у множнику. Розв'язування задачі двома способами (№№ 550–557).	150	
63.	Множення чисел, які закінчуються нулями. Задачі на спільну роботу (підготовчі) (№№ 558–566).	152	
64.	Контроль навчальних досягнень учнів з теми «Взаємозв'язки між величинами «відстань», «швидкість», «час». Множення багатоцифрових чисел».	155	
65.	Аналіз контрольної роботи. Розв'язування задач на спільну роботу (№№ 567–575).	156	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
66.	Ознайомлення з поняттям «площа фігури». Квадратний сантиметр. Знаходження значень виразів на сумісні дії. Задачі на спільну роботу (№№ 576–582).	158	
67.	Обчислення площі прямокутника. Розв'язування задач (№№ 583–592).	161	
68.	Знаходження площі і периметра прямокутника. Обчислення виразів на сумісні дії. Розв'язування задач на спільну роботу (№№ 593–601).	163	
69.	Одиниці вимірювання площі. Прості і складені задачі, які включають дії над величинами, вираженими одиницями площі (№№ 602–608).	165	
70.	Обчислення площі прямокутної ділянки. Прості і складені задачі на знаходження площі прямокутника (№№ 609–616).	167	
71.	Знаходження однієї із сторін прямокутника за його площею і відомою другою стороною. Задачі, аналогічні задачам на спільну роботу. Ділення іменованих чисел (№№ 617–624).	170	
72.	Обчислення площі фігури за допомогою паletки. Задачі, пов'язані з площею прямокутника. Знаходження значень виразів на сумісні дії (№№ 625–633).	172	
73.	Дія ділення. Ділення на одноцифрове число. Властивості частки (№№ 634–644).	174	
74.	Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові (загальний випадок). Розв'язування задач (№№ 645–654).	176	
75.	Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові. Ускладнені задачі на зведення до одиниці (№№ 655–662).	178	
76.	Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові. Перевірка ділення множенням. Ускладнені задачі на зведення до одиниці (№№ 663–671).	180	
77.	Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові у випадку, коли частка містить всередині нуль. Ускладнені задачі на зведення до одиниці (№№ 672–680).	182	
78.	Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові у випадку, коли частка містить всередині нулі. Ускладнені задачі на зведення до одиниці (№№ 681–687).	184	
79.	Ділення багатоцифрових чисел, що закінчуються нулями. Ускладнені задачі на зведення до одиниці (№№ 688–696).	186	
80.	Ділення іменованих чисел. Ускладнені задачі на зведення до одиниці (№№ 697–705).	188	
81.	Ділення іменованого числа на іменоване. Знаходження значень виразів на сумісні дії. Задачі на вивчений матеріал (№№ 706–714).	190	
82.	Вправи на сумісні дії. Задачі на зустрічний рух (№№ 715–722).	192	
83.	Знаходження значень виразів на всі арифметичні дії. Задачі на зустрічний рух (№№ 723–731).	194	
84.	Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові. Вирази на порядок дій. Задачі на зустрічний рух (№№ 732–740).	196	
85.	Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрові. Ділення на 10, 100, 1000 з остачею. Задачі на спільну роботу (№№ 741–750).	199	
86.	Контрольна робота з теми «Ділення багатоцифрових чисел на одноцифрове число».	201	
87.	Аналіз контрольної роботи. Частини. Порівняння частин. Задачі на знаходження частини числа і числа за його частиною. Складені задачі, які включають знаходження частин (№№ 751–759).	202	
88.	Дроби. Порівняння дробів. Складені задачі, які включають знаходження частини числа (№№ 760–769).	204	
89.	Запис дробів. Знаходження дробу від числа. Розв'язування задач (№№ 770–776).	206	
90.	Дроби. Складені задачі, які включають знаходження дробу від числа (№№ 777–787).	208	
91.	Знаходження числа за значенням його дробу. Розв'язування задач (№№ 788–796).	210	
92.	Складені задачі, що включають знаходження дробу від числа. Повторення правила множення числа на добуток. Подання дробу як частки двох чисел (№№ 797–805).	212	
93.	Множення на розрядні числа. Повторення переставного та сполучного законів множення. Зображення круглого числа у вигляді добутку двох чисел, одним із множників якого є число 10, 100, 1000. Розв'язування задач, що включають знаходження числа за його дробом (№№ 806–813).	214	
94.	Усне множення двоцифрових і круглих багатоцифрових чисел на розрядні числа. Складені задачі, розв'язання яких вимагає знаходження дробу від числа (№№ 814–822).	216	
95.	Письмове множення багатоцифрових чисел на круглі числа. Підготовка до розв'язування задач на пропорційне ділення. Задачі на знаходження дробу від числа (№№ 823–830).	218	
96.	Множення багатоцифрових чисел на круглі та розрядні числа. Задачі на пропорційне ділення. Повторення ділення трицифрових чисел на одноцифрові та двоцифрові числа (№№ 831–838).	220	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
97.	Знаходження добутку виду $2400 \cdot 30$ усним і письмовим способами. Розв'язування задач з буквеними даними. Задачі на пропорційне ділення (№№ 839–848).	223	
98.	Задачі на пропорційне ділення. Розв'язування рівнянь і нерівностей (№№ 849–857).	225	
99.	Правило ділення числа на добуток. Усне ділення круглих багатоцифрових чисел на розрядні числа. Задачі на пропорційне ділення. Повторення ділення з остачею на одноцифрове число (№№ 858–866).	228	
100.	Ділення з остачею на двоцифрове число. Усне ділення круглих чисел на розрядні числа. Задачі на пропорційне ділення (№№ 867–875).	230	
101.	Письмове ділення трицифрових чисел на круглі двоцифрові числа з остачею (№№ 876–884).	232	
102.	Порівняння задач на пропорційне ділення. Письмове ділення з остачею на круглі числа (№№ 885–892).	234	
103.	Ділення виду $45780 : 60$ і $299600 : 700$. Задачі на рух (№№ 893–901).	236	
104.	Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові круглі у випадку, коли в частці є нулі. Задачі з буквеними даними (№№ 902–910).	238	
105.	Ділення чисел, що закінчуються нулями. Дії з іменованими числами. Розв'язування задач (№№ 911–920).	240	
106.	Контрольна робота з теми «Ділення і множення багатоцифрових чисел на розрядні числа».	242	
107.	Аналіз контрольної роботи.	243	
108.	Письмове множення двоцифрових чисел. Задачі на знаходження числа за двома різницями (№№ 921–927).	244	
109.	Множення трицифрових чисел на двоцифрові. Задачі на знаходження числа за двома різницями. Задачі на знаходження дробу від числа і числа за його дробом (№№ 928–934).	246	
110.	Множення багатоцифрових чисел на двоцифрові (загальний випадок). Задачі на знаходження числа за двома різницями (№№ 935–941).	248	
111.	Множення іменованих чисел на двоцифрові числа. Порівняння задач на знаходження числа за двома різницями. Запис периметра і площі квадрата у загальному вигляді. Розв'язування задач на знаходження числа за його дробом (№№ 942–949).	250	
112.	Знаходження значень виразів на сумісні дії. Задачі на знаходження числа за двома різницями (№№ 950–958).	252	
113.	Множення багатоцифрових чисел на трицифрові (ознайомлення). Задачі на рух. Знаходження значень виразів на сумісні дії (№№ 959–967).	254	
114.	Множення багатоцифрових чисел на трицифрові виду $1578 \cdot 403$. Розв'язування задач (№№ 968–976).	256	
115.	Ділення на двоцифрове число. Поняття про середнє арифметичне (додатковий матеріал) (№№ 977–986).	258	
116.	Ділення трицифрових чисел на двоцифрові з остачею (№№ 987–995).	260	
117.	Ділення трицифрових чисел на двоцифрові. Розв'язування рівнянь (№№ 996–1003).	262	
118.	Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові (загальний випадок). Розв'язування задач (№№ 1004–1012).	264	
119.	Ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові. Перевірка ділення множенням (№№ 1013–1019).	266	
120.	Ділення багатоцифрових чисел на числа другого десятка (№№ 1020–1027).	268	
121.	Ділення на двоцифрове число у випадку, коли частка містить нулі. Розв'язування задач на зведення до одиниці (№№ 1028–1035).	269	
122.	Ділення на двоцифрове число у випадку, коли в кінці частки є нуль. Задачі з буквеними даними (№№ 1036–1042).	271	
123.	Ділення з остачею на двоцифрове число у випадку, коли частка закінчується нулем. Задачі на спільну роботу (№№ 1043–1050).	272	
124.	Ділення іменованих чисел на двоцифрові числа. Розв'язування задач (№№ 1051–1058).	274	
125.	Дії з іменованими числами. Знаходження значень виразів на сумісні дії з багатоцифровими числами. Задачі на спільну роботу (№№ 1059–1066).	276	
126.	Знаходження значень виразів на сумісні дії з багатоцифровими числами. Розширені задачі на зведення до одиниці. Складання і розв'язування нерівностей (№№ 1067–1075).	278	
127.	Сумісні дії з багатоцифровими числами. Розширені задачі на знаходження суми двох добутоків. Складання та розв'язування рівнянь. Ділення іменованих чисел (№№ 1076–1084).	280	
128.	Контрольна робота з теми «Множення і ділення багатоцифрових чисел на двоцифрові».	282	
129.	Аналіз контрольної роботи. Ділення багатоцифрових чисел на трицифрові (ознайомлення). Розв'язування задач (№№ 1085–1092).	283	
130.	Ділення багатоцифрових чисел на трицифрові у випадку, коли в записі частки є нуль (ознайомлення). Задачі на зведення до одиниці з буквеними даними (№№ 1093–1100).	285	
131–132.	Повторення вивченого матеріалу (№№ 1101–1114).	287	

УРОК 1

Дата _____
Клас _____

Тема. Повторення вивченого. Нумерація трицифрових чисел. Табличне множення і ділення (№№ 1–10).

Мета. Ознайомити учнів із підручником математики для 4 класу; повторити нумерацію трицифрових чисел, зв'язок додавання і множення, таблицю множення; удосконалювати вміння розв'язувати задачі на зведення до одиниці; виховувати наполегливість у навчанні.

Обладнання. Нумераційна таблиця; таблиця множення; математична скринька із завданнями.

Додатковий матеріал до уроку

Зміст уроку

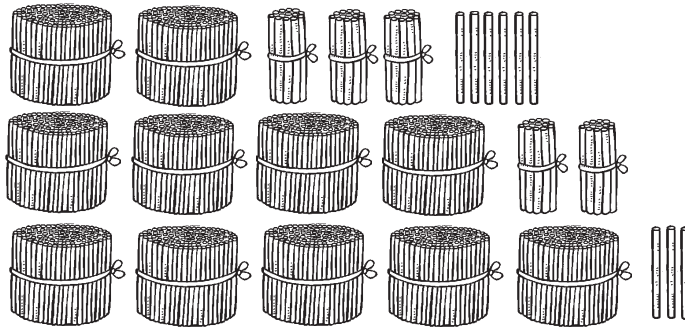
I. Організація класу. Вступне слово вчителя.

Вчитель коротко розповідає про зміст уроків математики в 4 класі; знайомить учнів із новим підручником, його структурою, умовними позначеннями.

II. Повторення нумерації трицифрових чисел.

1. Усні вправи.

а) На дошці таблиця.

— Розгляньте зображення пучків паличок і окремих паличок.

— Що зображує один великий пучок паличок (менший пучок паличок)?

— Назвіть числа, зображені в кожному рядку. (236; 422; 503)

б) — Прочитайте числа у стовпчиках. Назвіть цифру, спільну для чисел кожного стовпчика, і поясніть, що вона означає в тому чи іншому випадку.

137	698	379
702	960	900
275	506	629

в) — Назвіть число, в якому:

2 сот. 3 дес. 7 од.	7 сот. 5 дес.
7 сот. 3 дес. 2 од.	4 сот. 8 од.
1 сот. 1 од.	8 сот. 1 дес.

2. Виконання завдання № 1.

— Назвіть число, зображене на малюнку. (422)

— Назвіть число, наступне до даного (попереднє до даного).

3. Виконання завдання № 2.

Читання чисел супроводжується аналізом порозрядного складу чисел (скільки сотень, скільки десятків, скільки одиниць).

4. Практична робота (за вправою № 3).

Учні будують нумераційну таблицю і виконують відповідні завдання.

— Прочитайте записані числа в порядку зростання.

III. Розвиток математичних знань.

1. Повторення табличного множення і ділення.

а) Учні складають і записують таблицю множення чисел 6 і 7. Завдання виконують «ланцюжком».

б) Виконання завдання № 4 (в парах).

в) Самостійне виконання завдання № 6 (із взаємоперевіркою).

Фізкультхвилинка.

2. Розв'язування задач.

а) Робота над задачею № 5.

Учні складають задачу за даними таблиці. (Наприклад: у їдальні за 7 днів витратили 42 кг моркви. Скільки кілограмів моркви витратили за 5 днів, якщо щоденна витрата була однаковою?)

Після колективного аналізу задачі учні записують її розв'язання на дошці та в зошитах.

$$(42 : 7 \cdot 5 = 30 \text{ (кг).})$$

— Складіть обернену задачу до даної.

б) Складання і розв'язування задач за малюнками (№ 7).

Учням із початковим рівнем знань учитель надає допомогу, решта — працюють самостійно.

в) Колективне розв'язування задачі № 8. Учитель пропонує скласти план розв'язування задачі і записати розв'язання.

Учні з високим рівнем знань складають вираз для розв'язування задачі та обчислюють його значення, якщо $a = 14$.

$$(56 : (a : 2) = 56 : (14 : 2) = 8 \text{ (год).})$$

3. Гра «Математична скринька».

Клас ділиться на три команди. Учасники гри по черзі підходять до скриньки, виймають картку із завданням і розв'язують його. Учні-«контролери» перевіряють виконання завдань і видають фішки. Команда, яка набрала більше фішок, виграє.

4. Цікаві вправи.

- Вираз $5 \cdot 10 + 3$ запишіть двоцифровим числом. Яке число отримаємо, якщо цифри знайденого двоцифрового числа запишемо в зворотному порядку? (35)

- Знайдіть трицифрове число, у якому кожне наступне число на 1 більше від попереднього. Скільки може бути різних відповідей? (Усього є 7 чисел: 123; 234; 345; 456; 567; 678; 789.)

- Скільки всього різних трицифрових чисел? (Оскільки найбільше трицифрове число 999, а найбільше двоцифрове — 99, то всього трицифрових чисел 900.)

- До даного двоцифрового числа ліворуч приписали цифру 5. На скільки при цьому збільшилося число?

- У числі 325 закреслили цифру 2. На скільки зменшилося при цьому число?

IV. Підсумок уроку.

V. Домашнє завдання.

№№ 9, 10 (с. 4); повторити таблицю множення.

УРОК 2

Дата _____
Клас _____

Тема. Письмове додавання і віднімання трицифрових чисел. Знаходження значень буквених виразів. Розв'язування рівнянь. Розміщення відрізків на площині і в просторі. Ускладнена розширена задача на знаходження третього доданка (№№ 11–21).

Мета. Повторити прийоми письмового додавання і віднімання трицифрових чисел, ділення і множення круглих чисел; удосконалювати вміння знаходити значення буквених виразів; розв'язувати задачі на знаходження третього доданка; закріпити поняття про вертикальне і горизонтальне положення відрізків.

Обладнання. Схеми задач; таблиця усних обчислень; картки для опитування; картки з числами; посібник «Картки для поточного контролю знань. 4 клас» (авт. Походжай Н.Я., Шост Н.Б.)

Зміст уроку

I. Контроль, корекція і закріплення знань.

1. Перевірка домашнього завдання.

а) Зачитати тільки ті значення виразів із № 9, які виражені двоцифровим числом. (60, 14, 17)

б) Пояснити розв'язання задачі № 10.

- (Розв'язання: 1) $45 : 5 = 9$ (д.) — в одному ряду;
2) $12 - 5 = 7$ (р.) — стільки рядів треба ще посадити;
3) $9 \cdot 7 = 63$ (д.)

(Відповідь: потрібно посадити ще 63 дерева.)

2. Картки для опитування.

№ 1

1) Запиши числа: дев'ятсот один; триста тридцять; п'ятсот п'ятнадцять; сто шістдесят дев'ять.

2) Обчисли.

$$48 : 6 + 8 \quad 35 : 7 \cdot 3 \quad 49 - 21 : 3 \quad 8 \cdot 3 - 6 \cdot 4$$

№ 2

1) Запиши число, в якому: 1 сот. 1 дес.; 2 сот. 2 дес. 3 од.; 5 сот. 8 од.

2) Обчисли.

$$49 : 7 + 9 \quad 64 : 8 \cdot 4 \quad 67 - 27 : 9 \quad 6 \cdot 3 - 2 \cdot 9$$

3. Робота з «Картками для поточного контролю знань» (№№ 1–2).

4. Усні обчислення.

а) «Ланцюжок».

$$30 \cdot 3 \rightarrow \square - 45 \rightarrow \square : 9 \rightarrow \square \cdot 7 \rightarrow \square + 35 \rightarrow \square : 10$$

(Відповідь: 7.)

б) Гра «Хто швидше?»

Учитель показує вираз, записаний на таблиці, а учні знаходять картку з відповіддю і піднімають її.

$100 - 2$	$325 - 25$	$600 + 200$
$705 + 5$	$202 - 2$	$397 - 90$
$158 + 2$	$324 + 6$	$900 + 100$

в) Задачі.

• Школярі вирішили посадити в парку 150 беріз. Вони посадили 70 дерев. Скільки беріз залишилося ще посадити? (80)

• У магазин привезли 227 телевізорів. Через тиждень залишилося 120 телевізорів. Скільки телевізорів продали за тиждень? (107)

• Спортсмен виконав підряд два стрибки. Довжина першого стрибка 3 м 12 см, а другого — на 1 дм більша, ніж першого. Яка довжина другого стрибка? (3 м 22 см)

- г) Математичний диктант.
- Записати результати:
 $100 : 20$; $8 \cdot 4$; $16 \cdot 2$; $16 \cdot 2$; $9 \cdot 1$; $30 \cdot 2$; $7 \cdot 0$.
 - Невідоме число збільшили у 2 рази й одержали 140. Знайти невідоме число. (70)
 - Скласти і записати три вирази на множення з числом 8.

г) Гра «Весела лічба».

Два учні виходять до дошки, беруть указки і починають лічбу одночасно. Завдання: знайти і назвати вголос на таблиці всі числа по порядку. Перемагає той, хто закінчив лічбу першим і не допустив помилки.

Доцільно викликати учнів з різних рядів, щоб увесь клас уважно стежив за указками і виправляв помилки у разі потреби.

101	111	105	103
112	108	115	110
106	114	100	117
107	116	119	113
104	109	102	118

д) Виконання завдань №№ 11, 12, 13.

II. Повторення письмового додавання і віднімання трицифрових чисел.

1. Обчислити з коментуванням.

$$\begin{array}{r} 232 \\ + 548 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 905 \\ - 139 \\ \hline \end{array}$$

Учні докладно пояснюють обчислення.

2. Виконання завдання № 15 (із самоперевіркою).

3. Виконання завдання № 14.

Перші два рівняння учні розв'язують із коментуванням, решту — самостійно.

4. Виконання завдання № 16 (із коментуванням).

(а) Якщо $a = 507$, $b = 328$, то $a + b = 507 + 328 = 835$.

Якщо $a = 507$, $b = 328$, то $a - b = 507 - 328 = 179$.

б) $437 - 340 + 185 = 282$

$525 - (408 - 113) = 230$

Фізкультхвилинка.

III. Розвиток математичних знань.

1. Розв'язування задач.

а) Робота над задачею № 17.

Учні аналізують задачу за схемою.

<p>I — 127 кг II — ? на 65 кг більше, ніж з I III — ?</p>	} 450 кг
---	----------

Розв'язання задачі записують самостійно. Учні з початковим та середнім рівнем знань учитель надає допомогу.

(Розв'язання: 1) $127 + 65 = 192$ (кг) — зібрали з другої ділянки;

2) $192 + 127 = 319$ (кг) — зібрали з двох ділянок;

3) $450 - 319 = 131$ (кг) — зібрали з третьої ділянки.)

б) Творча робота над задачею № 17.

— Змініть умову задачі так, щоб у другій дії потрібно було виконувати віднімання.

— Складіть задачу, обернену до даної.

в) Розв'язування задачі № 19*.

Спочатку учні намагаються самостійно виконати завдання. Якщо їм це не вдається, учитель пропонує знайти суму трьох послідовних чисел, наприклад, 4, 5, 6; повторити, що кожне наступне число більше від попереднього на 1; сформулювати обернене завдання: «Відомо, що сума трьох чисел, які стоять поряд, дорівнює 15. Які це числа?»

— Пригадайте, яка різниця номерів сусідніх будинків.

— Щоб визначити номери будинків, які стоять поряд на одному боці вулиці, потрібно знайти такі три числа, сума яких становить 54. Такими числами є: 16, 18, 20.

2. Робота з геометричним матеріалом.

Виконання завдання № 18 (самостійно).

3. Цікаві завдання.

• Від дня народження Тетянки до дня народження Іванка минає 52 дні. Скільки днів минає від дня народження Іванка до дня народження Тетянки, якщо рік не високосний? *(Відповідь: 313 днів.)*

• Шляхом їде вантажівка, маса якої 1000 кг. Керує нею дядько Степан. Його маса — 50 кг. У кузові вантажівки стоїть «Запорожець», маса якого 500 кг. У «Запорожці» сидять дядько Василь і тітонька Софія. Маса кожного з них — 100 кг. Визначте загальну масу. *(Відповідь: 1750 кг.)*

• Один з розділів книжки починається зі сторінки 465 і закінчується сторінкою, номер якої записано тими самими цифрами, але в іншому порядку. Скільки сторінок може мати розділ? *(Остання сторінка розділу може бути: 546, 564, 645, 654. Отже, розділ може мати 82, 100, 181, 190 сторінок.)*

• На аркуші записали двоцифрове число, а потім перевернули аркуш так, що верхній і нижній краї помінялися місцями. З'ясувалося, що число не змінилося. Яке число записали? *(88, 96 і 69)*

IV. Підсумок уроку.

— Виконайте дії з коментуванням.

$$\begin{array}{r} 420 \\ - 176 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 329 \\ + 285 \\ \hline \end{array}$$

V. Домашнє завдання.

№№ 20, 21 (с. 5 – 6).

Дата _____
Клас _____

УРОК 3

Додатковий
матеріал до уроку

Тема. Додавання і віднімання трицифрових чисел. Складання виразів і знаходження їх значення. Складання і розв'язування задач за короткими записами (№№ 22–31).

Мета. Удосконалювати обчислювальні навички, уміння складати вирази, знаходити значення буквених виразів, розв'язувати задачі, складати обернені задачі до даних; формувати вміння складати і розв'язувати задачі за короткими записами.

Обладнання. Таблиця усних обчислень; картки для опитування; схеми задач.

Зміст уроку

I. Контроль, корекція і закріплення знань.

1. Перевірка домашнього завдання.

• Після повідомлення повної відповіді до задачі № 20 учитель пропонує учневі записати на дошці вираз, яким знаходили кількість зошитів у косу лінію. ($206 - 95 = 111$ (з).)

• Із № 21 учні пояснюють прийом обчислення виразів:

$$502 - 237 = 265; \quad 96 + 456 = 552.$$

2. Завдання для опитування.

а) Обчислити значення виразів $a + b$ і $a - b$, якщо $a = 306$, $b = 149$.

б) Перевірити віднімання додаванням:

$$\begin{array}{r} 891 \\ - 356 \\ \hline \end{array} \quad (\text{Відповідь: } 535; 535 + 356 = 891.)$$

3. Картки для опитування.

№ 1

1) Обчисли.

$$146 + 354 \quad 802 - 235 \quad (\text{Відповідь: } 500; 567.)$$

2) Розв'яжи задачу.

У шкільних змаганнях з легкої атлетики взяло участь 267 хлопчиків, це на 70 більше, ніж дівчаток. Скільки всього дітей взяло участь у змаганнях? (Відповідь: 464 дитини.)

№ 2

1) Обчисли.

$$880 - 236 \quad 542 + 399 \quad (\text{Відповідь: } 644; 941.)$$

2) Розв'яжи задачу.

У господарки було 250 грн. Вона купила сукню за 120 грн, а потім — три пари шкарпеток, по 2 грн за пару. Скільки грошей залишилося у господарки? (Відповідь: 124 грн.)

4. Усні обчислення.

а) Гра «Мовчанка».

$$\boxed{36} + \boxed{4} \cdot \begin{array}{|c|} \hline 3 \\ \hline 5 \\ \hline 9 \\ \hline 4 \\ \hline \end{array}$$

(Відповідь: 48; 56; 72; 52.)

$$\begin{array}{|c|} \hline 32 \\ \hline 16 \\ \hline 24 \\ \hline 64 \\ \hline \end{array} : \boxed{8} \cdot \boxed{3}$$

(Відповідь: 12; 6; 9; 24.)

б) Виконання завдання № 22.

II. Розвиток математичних знань.

1. Знаходження значення виразів (№ 23).

Учні перевіряють за схемами, чи правильно складено вирази, та знаходять їх значення із взаємоперевіркою.

а) $(340 + 230) - 450 = 120$

$$890 - (340 + 230) = 320$$

б) Якщо $a = 120$, $b = 2$, $c = 560$, то $c - a \cdot b = 560 - 120 \cdot 2 = 320$.

2. Складання виразів та знаходження їх значення (№ 27).

1) $(324 + 548) - (130 - 67) = 809$

2) $(308 - 136) = (354 + 98) = 624$

3. Виконання завдання № 26 (із коментуванням).

Фізкультхвилинка.

4. Робота над задачами.

а) Задача № 24 (самостійно із взаємоперевіркою).

Учні з високим рівнем знань працюють самостійно, решта — під керівництвом учителя складають план розв'язування задачі; пояснюють, що знайшли кожною дією, а потім самостійно записують розв'язання задачі.

(Розв'язання: 1) $90 \cdot 3 = 270$ (ос.) — відвідали музей другого дня;

2) $270 + 90 = 360$ (ос.) — відвідали музей за два дні;

3) $360 : 6 = 60$ (ос.)

(Відповідь: 60 учнів четвертих класів відвідали музей за 2 дні.)

б) Задача № 25 (із коментуванням).

(Розв'язання: 1) $130 \cdot 5 = 650$ (кг) — маса диванів;

2) $980 - 650 = 300$ (кг) — маса стільців;

3) $300 : 6 = 50$ (кг.)

(Відповідь: маса одного стільця 50 кг.)

в) Складання оберненої задачі.

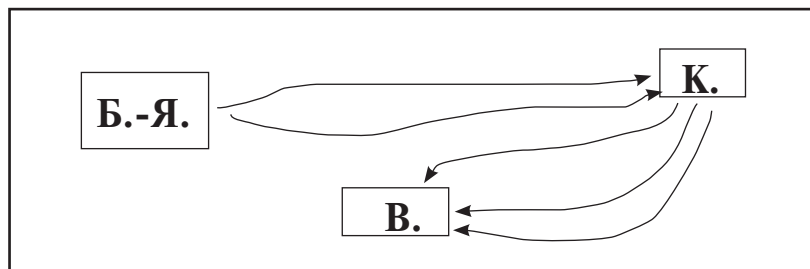
— Складіть обернену задачу, щоб знайти число 950.

г) Складання і розв'язування задач за короткими записами (№ 28).

— Змініть умову задачі, щоб у результаті отримати більше число.

г) Задача № 29*.

Можна запропонувати учням зробити схематичний малюнок до задачі.

Висновок: до Водяного можна дійти 6-ма способами.

III. Підсумок уроку.

IV. Домашнє завдання.

№№ 30, 31 (с. 7).